

SUOMEN OPETUKSEN HISTORIA ROMANIAN KOLOZSVÁRISSA

Toukokuun puolivälissä 2002 oli Kolozsvárin (romaniaksi Clujin) Babeş-Bolyain yliopiston Suomen kielen ja kirjallisuuden opettajilla sekä opiskelijoilla juhlatilaisuus. Silloin juhlittiin suomen sivuaineen kymmenvuotisjuhlaa.

Laitoksen tai oppiaineen historiassa kymmenen vuotta on huomattava aika. Kun suomesta tuli sivuaine yliopistossamme syksyllä 1992, emme voineet tietää vielä — mutta toivoa meillä kyllä oli —, että sen edessä on menestyksellinen ja arvokas tulevaisuus. Kymmenen viime vuotta ovatkin todistaneet tämän puolesta.

Itse asiassa suomen kielen, suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurihistorian sekä näihin liittyvän suomalais-ugrilaisen lingvistiikan ja kansatieteen opetus on alkanut jo paljon aikaisemmin. Vuonna 2002 on Kolozsváriissa opetettu suomen kieltä 116 ja suomen kielen lehtoraatti on ollut olemassa 27 vuotta. Se, että suomesta on tullut sivuaine, on siis pitkän ja arvokkaan aatteellisen prosessin nykyinen vaihe, jolla toivoaksemme on jatkoakin.

Kolozsvárin yliopiston historia on monivaiheinen. Kolozsvárin Unkarilainen kuninkaallinen yliopisto aloitti toimintansa 10. marraskuuta 1872. Siihen aikaan Transilvania oli osa Unkaria. Tammikuussa 1881 yliopisto sai uuden nimen: Ferenc Józsefin yliopisto. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen Habsburgin valtakunta hajosi ja voittajien joukossa ollut Romania sai Transilvanian alueen. Tämän myötä unkarin kieli menetti virallisen asemansa Romaniassa. Vuonna 1919 Ferenc Józsefin yliopisto siirtyi Szegediin opettajineen ja opiskelijoineen, jossa se toimi vuoteen 1940 asti.

Vuonna 1940 Wienin päätöksen perusteella Transilvanian pohjoisosa liitettiin takaisin Unkariin. Tässä tilanteessa romaniankielinen yliopisto siirtyi kahteen toiseen transilvanialaiseen kaupunkiin ja otti mukaan kaikki sisusteet ja laitteet entisistä rakennuksista. Tyhjennettyihin rakennuksiin tuli takaisin samana vuonna unkarinkielinen yliopisto Szegedistä.

Toisen maailmansodan päätyttyä Wienin päätös ei ollut enää voimassa, ja niinpä vuonna 1945 romaniankielinen yliopisto tuli takaisin Kolozsváriin, valloitti yliopiston uudistetut rakennukset, ja opetus muutui taas romaniankieliseksi. Kesäkuussa 1945 Romanian kuninkaan asetuksen mukaan Kolozsváriin perustettiin unkarinkielinen yliopisto, joka sai nimen Bolyain yliopisto. Romanian hallitus ei tunnustanut Ferenc Józsefin yliopistoa Bolyain yliopiston edeltäjänä. Samana vuonna romaniankielinen I Ferdinandin yliopisto sai nimen Babeşin yliopisto. Vuonna 1959 yliopistot yhdistettiin, ja oppilaitos on toiminut siitä lähtien Babeş-Bolyain yliopiston nimellä.

Suomea on opetettu Kolozsváriissa ennen kaikkea yliopistossa. Kun tutkitaan suomen opetuksen historiaa, on otettava huomioon myös muiden suomalais-ugrialaisten kielten sekä vertailevan fennougristiikan opettaminen, koska kaikkien näiden oppiaineiden tarkoitus on ollut unkarin kielen suomalais-ugrilaisen eli uralilaisen alkuperän todistaminen. Aiomme jatkaa tämän aiheen tutkimista, ja siksi haluamme korostaa, että seuraava kuvaus suomen opetuksesta ei ole täydellinen.

Tutkimustyössä on ollut suurta apua siitä, että vuosina 1872–1919 ilmestyi säännöllisesti yliopiston vuosikirjoja, jotka si-

sältävät muun muassa jokaisen oppiaineen lukujärjestyksen sekä opettajien tieteellisen työn tärkeimpiä tuloksia. Vuosina 1940–1947 ilmestyneissä vuosikirjoissa on lukujärjestys, mutta ei enää tietoja tutkimustyöstä. Babeş-Bolyain yliopiston vuosikirjat (1959–) ovat ihan erilaisia: ne eivät sisällä sellaisia faktoja, joista meillä olisi ollut hyötyä suomen opetuksen historian tutkimisessa. Tätä ajanjaksoa yritimme rekonstruoida entisten ja nykyisten kollegoiden muistelujen pohjalta.

Vuonna 1872 perustetussa Kolozsvárin Unkarilaisessa kuninkaallisessa yliopistossa aloitti toimintansa Unkarin kielen ja kirjallisuuden laitos. Se jakautui vuonna 1890 kahtia, unkarilaisen kielitieteen ja vertailevan fennougristiikan laitokseen ja Unkarin kirjallisuuden laitokseen. Näiden kahden ohelle perustettiin vuonna 1893 kolmaskin, vertailevan uralilais-altailaisen kielitieteen laitos. Suomen opetuksen kannalta tärkein oli unkarilaisen kielitieteen ja vertailevan fennougristiikan laitos, jossa opettivat aikajärjestyksessä seuraavat professorit: József Szinnyei, Ignác Halász, Móric Szilasi ja Gyula Zolnai.

József Szinnyei (1857–1943) oli ensimmäinen, joka opetti suomen kieltä Kolozsvárin yliopistossa, vuosina 1886–1890 Unkarin kielen ja kirjallisuuden laitoksella ja vuosina 1890–1893 unkarilaisen kielitieteen ja vertailevan fennougristiikan laitoksella. Hän oli ensimmäisiä unkarilaisia fennougristeja. Valmistuttuaan filosofian lisensiaatiksi hän sai Unkarin valtiolta stipendin Suomeen lukuvuodeksi 1879–1880. Vuodesta 1883 hän toimi Suomen kielen ja kirjallisuuden opettajana Budapestin yliopistossa ja oli ensimmäinen laatuaan kotimaassaan. Hänen erikoisalansa oli suomen kielen äänne- ja lauseoppi. Hän aloitti siirtymisen fennougristiikasta sanan varsinaisessa merkityksessä vertailevaan uralilaiseen kielitieteeseen, joka sisälsi myös samojedi-

kielet. Hän julkaisi opetuksen kannalta välttämättömän oppikirjasarjan, jonka otsikkona oli Uralilaisia (myöhemmin Suomalais-ugrilaisia) käsikirjoja. Opiskelijoille tarkoitetuista luentomonisteista ilmestyi seitsemän painosta. Lingvivistisillä artikkeleillaan ja käsikirjoillaan hän halusi saada unkarilaiset ja suomalaiset hyväksymään, että suomi ja unkarin ovat sukukieliä. Hänen tavoitteensa oli kiistää siihen aikaan muodissa ollut uralilais-altailainen sukulaisuuskäsitys, jonka tunnetuin edustaja oli Ármin Vámbéry. Szinnyei julkaisi vuonna 1882 unkarinkielisen kirjan, jonka otsikkona oli Tuhansien järvien maa. Hän toimi myös suomalaisen kirjallisuuden kääntäjänä. Hän käänsi kansanrunoutta, Kalevalaa, Kanteletarta sekä Topeliuksen, Oksasen ja Suonion runoja. Vuonna 1880 hän teki Antti Jalavan kanssa ensimmäisen suomalaisille tarkoitetun unkarin kielen oppikirjan. Monet instituutit arvostivat hänen työtään ja valitsivat hänet jäseneksi, kuten myös Unkarin Tiedeakatemia ja Suomen Tiedeakatemia, Kalevalaseura, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja Suomalais-Ugrilainen Seura. Kolozsvárin yliopistossa hän piti luentoja sukukansojen kulttuurista ja kielestä, varsinkin suomen, vogulin ja mordvan kielestä. Lukuvuonna 1890–1891 hän toimi filosofisen tiedekunnan dekaanina.

Vuosina 1893–1901 Ignác Halász (1855–1901) — fennougristiikan toinen huomattava edustaja — opetti suomen, saamen, vogulin ja mordvan kieltä sekä vertailevaa fennougristiikkaa unkarilaisen kielitieteen ja vertailevan fennougristiikan laitoksella. Hän oli etupäässä erinomainen saamelaistutkija, ja hän kävi kolme kertaa tutkimusretkellä Ruotsin ja Norjan Lapinmaassa (1884, 1886, 1891). Hän keräsi arvokasta lingvististä materiaalia sekä kansanrunoutta ja kirjallisuutta (7 nidosta). Halász kirjoitti sanakirjoja ja kielioppeja. Vaikka hän oli tunnettu ensisijaisesti

saamelaisutkijana, hän käänsi myös suomalaisia kansanlauluja ja kansansatuja. Hän todisti, että suomalais-ugrilaiset kielet ja samojedikieliset ovat sukukieliä. Päästyään Kolozsvárin yliopistoon hän omisti kaiken intellektuaalisen voimansa opetustyölle. Lukuvuonna 1897–1898 hän oli filosofisen tiedekunnan dekaani ja lukuvuonna 1898–1899 varadekaani. Hän oli myös Unkarin Tiedeakatemian kirjeenvaihtajajäsen ja Suomalais-Ugrilaisen Seuran jäsen.

Vuonna 1903 — Halászin varhaisen kuoleman jälkeen — Móric Szilasi (1854–1905) tuli opettajaksi Kolozsvárin yliopiston unkarilaisen kielitieteen ja vertailevan fennougristiikan laitokselle. Hän aloitti uransa klassisena filologina, mutta sen lisäksi hän tutki indogermaanista lingvistiikkaa ja kiinnostui jo opiskeluaikoinaan vertailevasta fennougristiikasta. Hänen tutkimuksensa ja sanakirjansa ovat olleet erittäin tärkeitä fennougristiikan alalla. Hän julkaisi vogulin kielen sanakirjan (Budapestissa, vuonna 1896) ja tšeremissin kielen sanakirjan (Budapestissa, vuonna 1901). Artikkeleissaan hän kirjoitti myös suomalaisesta kulttuurista. Unkarin Tiedeakatemia sekä Suomalais-Ugrilainen Seura arvostivat hänen työtään ja valitsivat hänet kirjeenvaihtajajäseneksi. Kolozsvárin yliopisto promovoivat hänet kunniatohtoriksi. Hän opetti suomen, vogulin ja mordvan kieltä sekä vertailevaa fennougristista äänne- ja muotooppia. Szilasi toimi laitoksella kuolemaansa asti (1905).

Gyula Zolnai (1862–1949) seurasi Szilasia laitoksella. Zolnai toimi ensin Budapestin, sitten Kolozsvárin (1906–1912), Pozsonyn (nykyään Bratislava, Slovakiassa) ja Pécsin (Unkarissa) yliopistoissa vertailevan fennougristiikan professorina. Häntä arvostettiin myös Suomessa hänen lingvistisestä työstään ja käännöstuotannostaan. Suomalais-Ugrilainen Seura ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seura valitsivat

hänet kirjeenvaihtajajäseneksi. Hänen käännöksensä Kiven, Koskenniemen, Eino Leinon ja Kasimir Leinon teoksista ovat tärkeitä. Vertailevan äänne- ja muotoopin lisäksi hän opetti myös suomen, saamen ja mordvan kieltä. Huomionarvoista on, että luennoillaan Zolnai käsitteli J. H. Erkon Aino-nimistä näytelmää sekä Eino Leinon Helkavirsiä, jotka hän itse oli kääntänyt unkariksi.

Edellä mainittujen lisäksi myös Gábor Szentkatolnai Bálint (1844–1913) opetti suomen kieltä sijaisopettajana, vaikka hän työskenteli uralilais-altailaisella laitoksella. Hän oli aikansa sivistyneimpiä unkarilaisia lingvistejä ja samalla erikoinen persoonallisuus. Vaikka hän kielsi unkarin kielen kuuluvan suomalais-ugrilaiseen kielikuntaan, hän ei ollut samaa mieltä turkkilaista sukuteoriaa julistavien kanssa. Hän puhui 30:tä kieltä, myös suomea, ja siksi hänen ei ollut vaikea toimia suomen kielen opettajana Szilasin ja Zolnain kausien välissä. Vuodesta 1897 vuoteen 1913, yhteensä 37 lukukautta, Bálint opetti sellaisia kieliä ja oppiaineita, joiden opettamiseen olisi tarvittu koko orientalistisen laitoksen henkilökunta.

Uralilais-altailaisella laitoksella Bálintia seurasi Zoltán Gombocz (1887–1935), joka oli unkarilaisen kielitieteen originellein hahmo. Hän käsitteli fennougristiikkaa varsinkin uransa alussa, etupäässä vogulin kieltä. Tutustuttuaan muihin suomalais-ugrilaisiin kielisiin hän kirjoitti vertailevan uralistiikan äänneopin tärkeimmän teoksen. Vuosina 1914–1919 hän opetti Kolozsvárin yliopistossa muun muassa suomalais-ugrilaisten kielten historiaa (erityisesti suomalais-ugrilaisten ja indogermaanisten kielten, suomalais-ugrilaisten kielten ja samojedikielten sekä suomalais-ugrilaisten ja turkkilaisten kielten yhteyksistä). Hän piti kurssia myös suomalais-ugrilaisesta äänneopista, vogulin kielestä, Kalevalan

kielen analyysistä ja opetti sijaisena suomen kieltä.

Vuosina 1919–1940 ei Kolozsvárisissa ollut suomen kielen ja vertailevan fennougristiikan opetusta. Kannattaa kuitenkin mainita yksi nimi tältäkin ajanjaksolta. Bálint Csúry (1886–1941) toimi silloin opettajana reformoidussa (kalvinistisessa) lukiossa, ja sen jälkeen hänestä tuli professori Debrecenin yliopiston unkarin kielen ja vertailevan fennougristiikan laitokselle. Hänen päättökumusalansa oli kansatieteellisen materiaalin ja murteiden keräämisen yhdistäminen, mutta hänen tuotannossaan on toinenkin huomattava saavutus: hän toimitti Artturi Kanniston kanssa Yrjö Wichmannin perinnön, joka koski moldavialaisten csangojen kielen sanakirjamateriaalia (*Wörterbuch der ungarischen Moldauer Nordcsángó- und Hétfaluer Csángó-dialekte*, 1936).

Vuosina 1940–1944 Gedeon Mészöly (1880–1960) opetti vertailevaa fennougristiikkaa Kolozsvárin yliopistossa. Hän piti luentoja lukuisista aiheista: unkarilaisista sanoista, joilla on suomalais-ugrilainen alkuperä, unkarin kielen historiallisesta muoto- ja lauseopista fennougristiikan kannalta, suomen ja unkarin kielen vertailusta, sukukansojen historiasta ja kansatieteestä jne. Hän opiskeli yliopistossa klassista filologiaa, historiallis-vertailevan kielitieteen metodologiaa sekä useita suomalais-ugrilaisia kieliä. Hän saavutti huomattavia tuloksia melkein jokaisella unkarilaisen kielitieteen ja fennougristiikan alalla. Mészölyllä oli tarkat tiedot suomalais-ugrilaisen kielikunnan muinaisajan yhteiskunnallisista, taloudellisista ja sivistyksellisistä suhteista, ja hän käytti hyväkseen näitä tietoja kielihistoriallisissa luennoissaan.

1940-luvulla myös tohtori Magdolna Kispál (rouva Szabó, 1910–1984) työskenteli Kolozsvárin yliopistossa. Hän oli erittäin oppinut: hän oli valmistunut unkarin ja

saksan kielen ja kirjallisuuden opettajaksi, mutta häntä kiinnosti fennougristiikkakin. Valmistuttuaan hän osallistui suomen kielen etymologisen sanakirjan toimittamiseen Suomen Suku -nimisessä tutkimuslaitoksessa. Vuosina 1934–1936 hän opiskeli stipendiaattina Helsingissä ja Tartossa. Hän omaksui erittäin hyvin sekä suomen että viron kielet. Vuonna 1941 hän toimi professori Mészölyn ohella Kolozsvárin yliopiston unkarilaisen kielitieteen ja vertailevan fennougristiikan laitoksella, ja sen jälkeen hänestä tuli Bolyain yliopiston valtuutettu opettaja. Hänen suppeampi erikoisalansa oli ugrilaiset kielet, mutta hän oli kiinnostunut myös kielen ja kansanrunouden raja-alueista, fennougristiikan äänne-, muoto- ja lauseopista, ugrilais-turkkilaisista sekä unkarilais-turkkilaisista yhteyksistä, obinugrilaisesta tyyliopista ja onomastiikasta. Hän teki ja toimitti monta luentomonistetta. Kispál opetti suomen kieltä sekä alkeis- että jatkokursseilla; lisäksi hän opetti uusinta Suomen kirjallisuutta, suomalais-ugrilaisien kansojen esittelyä ja vertailevaa äänneoppia. Vuosina 1945–1948 hän oli ainoa, joka opetti fennougristisia oppiaineita Kolozsvárin yliopistossa.

Vuoden 1948 koulureformin jälkeen suomen kieli — unkarin sukukielenä — oli pakollinen kurssi unkarin kieltä ja kirjallisuutta opiskeleville. Se tarkoitti sitä, että suomen kielen opetuksessa ei ollut enää tärkeää kielen omaksuminen, vaan tärkeää oli sellaisten rakennepiirteiden esittely, jotka ovat yhteisiä suomalais-ugrilaisille kielille.

Syksystä 1948 Gyula Márton (1916–1976) opetti fennougristiikkaa. Se ei ollut hänen erikoisalaansa, mutta hän opetti sitä yliopisto-opettajan uransa alussa. Hän oli muun muassa Helsingin Suomalais-Ugri-laisen Seuran jäsen.

Vuonna 1949 nuori lisensiaatti Márta Vámszer (1927–2001) tuli laitokselle fen-

nougristiikan opettajaksi. Hän piti luentoja suomen kielestä, ja eläkkeelle siirtymiseensä asti hän oli vertailevan fennougri-
stiikan professori. Hän julkaisi suomen kie-
len luentomonisteen, joka sisälsi pääasias-
sa teoreettisia tietoja, eikä hän pitänyt ta-
voitteenaan suomen kielen käytännöllistä
opettamista. Häneltä ilmestyi säännöllisesti
artikkeleita, joissa hän käsitteli uusimpia
fennougristisia käsikirjoja.

Vámszeria seurasi Piroska Benedek
Gergely (s. 1932). Hän oli vuodesta 1956
unkarilaisen kielitieteen laitoksen opettaja,
ja vuodesta 1968 hän opetti suomen kieltä.
Gergely aloitti suomen kielen opiskelemi-
sen Kolozsvárissa englannin laitoksella vie-
railevan suomalaisen professori Vehviläi-
sen johdolla. Lukuvuonna 1969–1970 Ger-
gely oli stipendiaattina Helsingin yliopis-
tossa, jossa hän kuunteli luentoja fenno-
ugristiikan ja onomastiikan alalta. Helsin-
gissä hän tietysti oppi myös puhumaan suo-
men kieltä. Hän piti erittäin tärkeänä kieli-
taidon kehittämistä, julkaisi tekstivalikoi-
man ja opetti suomen kieltä vapaaehtoisil-
lekin. Gergelyn aikana suomalaisesta kan-
sanrunoudesta ja kirjallisuudesta tuli luku-
kauden pituinen pakollinen kurssi unkarin
opiskelijoille. Parin vuoden ajan hän piti
erikoiskursseja suomen kielen indoeuroop-
palaisperäisistä kulttuurisanoista. Vámsze-
rin siirryttyä eläkkeelle Gergely piti myös
vertailevan fennougri-
stiikan luentoja. Ny-
kyään hän on Miskolcin yliopiston konsul-
toiva professori ja on yhteistyössä Tampe-
reen yliopiston kanssa.

Elävän suomen kielen läsnäolo Kolozs-
várin yliopistossa kannusti opiskelijoita
tutustumaan suomen kieleen perinpohjai-
sesti. Kálmán Nagy (1939–1971) oli 1960-
luvulla Unkarin kielen ja kirjallisuuden
opiskelija. Hän omaksui suomen kielen niin
hyvin, että hän osasi kääntää Kalevalan
unkariksi. Nagyn käännös oli kolmas täy-
dellinen unkarinkielinen Kalevala, ja se il-

mestyi ensimmäisen kerran Bukarestissa
vuonna 1972. Hän käänsi muutakin suoma-
laista kirjallisuutta, esimerkiksi Martti Lar-
nin Kauniin sikopaimenen.

Entisistä opiskelijoista voidaan vielä
mainita ainakin kaksi henkilöä: Pál István
Demény (1949–2000), joka tutki obinugri-
laisten kansanrunoutta, ja Ádám T. Szabó
(1946–1995), joka oli kiinnostunut fen-
nougri-
stiikasta monipuolisesti. Hänen krii-
tikontyönsä todistaa tämän.

Vuonna 1974 suomen kielen opetta-
misessa alkoi uusi kausi. Syyskuun 26.
päivänä 1974 Vasile Ilea ja Kalervo Sii-
kala allekirjoittivat bilateraalisen kulttuuri-
yhteistyösopimuksen Bukarestissa. Sopi-
muksessa mainitaan, että silloin aloittaa
toimintansa Suomen kielen ja kirjallisuuden
lehtoraatti Kolozsvárissa, Unkarin kielen ja
kirjallisuuden laitoksella, ja Romanian kie-
len ja kirjallisuuden lehtoraatti Turussa. Pari
kuukautta aikaisemmin Romanian ja Suo-
men valtion edustajat olivat tehneet sopi-
muksen, joka liittyi kulttuurin, tieteen ja
muiden alojen yhteistyöhön. Lehtoraattien
perustaminen oli tämän sopimuksen konk-
reettinen tulos.

Piroska B. Gergelyn muistelujen mu-
kaan akateemikko Erkki Itkosen aloittees-
ta perustettiin suomen lehtoraatti juuri Ko-
lozsváriin. Romania on moneen otteeseen
halunnut siirtää lehtoraatin pääkaupunkiin,
Bukarestiin, mutta suomalaiset ovat halun-
neet kielipoliittisista syistä ehdottomasti
pitää sen Kolozsvárissa. On itsestään sel-
vää, että sukukielen opettaminen on järke-
vämpää ja tarkoituksenmukaisempaa alueel-
la, jossa sukukansa asuu. Suurin osa roma-
nianunkarilaisista ja samalla Unkarin ulko-
puolella asuvista unkarilaisista noin 60 %
asuu juuri Transilvaniassa.

Vuonna 1975 saapui Kolozsváriin en-
simmäinen suomalainen lehtori, Irmeli
Kniivilä, joka työskenteli yliopistossa vuo-
teen 1979 asti. Seitsemän lehtoria on seu-

rannut häntä: Minna Savela (1979–1983), Anja Haaparanta (1983–1987), Eira Penttinen (1988–1993), Sanna Lähde (1993–1998), Kirsi Seppänen (1998–2000), Hanna Pakarinen (2000–2002) ja nykyinen lehtori Outi Kultalahti (2002–). Vuodesta 1975 suomen lehtorit ovat opettaneet suomen kieltä. Aluksi pakollisia suomen kursseja oli kolme, myöhemmin kaksi lukukautta. Ensimmäisellä lukukaudella paikallinen opettaja, toisella ja kolmannella lukukaudella suomen lehtori opetti suomen kieltä. Tunteja oli 2–4 viikossa. Opettajat panivat painoa suomen kielen rakenteeseen suomalais-ugrilaisena kielenä tai sen vertailuun indoeurooppalaisiin kieliin. Tämä tarve syntyi siitä konkreettisesta tilanteesta, että unkarin opiskelijoilla oli sivu- tai pääaineenaan jokin indoeurooppalainen kieli. Samalla suomen lehtorien läsnäolo oli hyvin tärkeää, koska opiskelijat, jotka olivat kiinnostuneita suomen kielestä, saattoivat kehittää kielitaitoaan heidän johdolla. Monet jatkoivatkin pakollisen lukukauden jälkeen suomen kielen oppimista vapaaehtoisilla tunneilla. Haluammekin kiittää lehtoreita heidän työstään, koska he opettivat väsymättömästi ja pitivät kursseja jopa yhdelle tai kahdelle opiskelijalle, jos oli tarve — ja tarvetta kyllä olikin, varsinkin niinä vuosina, jolloin unkarin laitoksen opiskelijoiden määrää vähennettiin, kunnes 1980-luvulla heitä oli vain seitsemän. Suomen opetusministeriö ja nyttemmin CIMO on tukenut suomen lehtoraattia, tilannut erilaisia sanomalehtiä, lahjoittanut opetusmateriaalia ja muitakin kirjoja, joista on muodostunut kirjastomme merkittävä osa.

Vapaaehtoisille kursseille on osallistunut myös muita kuin unkaria opiskelevia opiskelijoita. Romaniankielisetkin opiskelijat ovat olleet kiinnostuneita suomen kielestä. Esimerkiksi Ioana Bot, nykyään yliopistomme opettaja Romanian kirjallisuuden laitoksella, on toimittanut Olli Nuuti-

sen oppikirjaan suomalais-romanialaisen sanakirjan ja kääntänyt suomalaista kirjallisuutta. Myös Maria-Olimpia Todea ja Carmen Farcașiu ovat julkaisseet suomalaisten runojen ja novellien käännöksiä romaniaksi.

Kielen opettamisen ohella suomen lehtorit ovat pitäneet avoimia luentoja suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan tärkeimmistä tapahtumista ja juhlista. He ovat tällä tavoin tehneet Suomea tunnetuksi. On juhlistettu esimerkiksi Eino Leinon 100-vuotisjuhlia ja Kalevalan 150. vuotta, ja on järjestetty monta kertaa näyttelyitä, joiden aiheena on ollut Suomi. Jos joku on osallistunut joskus suomalaiseen pikkujouluun, olen varma, että hän muistaa sen aina. Voidaan sanoa siis, että suomen lehtorit ovat olleet myös »kulttuurilähettäjiä» Romaniassa.

Vuonna 1974 allekirjoitetusta sopimuksesta lähtien opiskelijoilla on ollut mahdollisuus osallistua Suomessa kesäyliopistokursseille, ja vuodesta 1990 he ovat myös voineet hakea apurahoja pidempää oleskelua varten.

Lehtoraatin perustamisen jälkeen kiinnostus Suomen kieltä ja kirjallisuutta kohtaan on kasvanut. On syytä mainita tohtori Sándor N. Szilágyi, joka on opettanut Bukarestin yliopistossa suomen kieltä ja on nykyisin Unkarin kielen ja kulttuurin laitoksen dosentti Kolozsvárisissa. Professori János Zsemlyei, joka opetti suomalaista kirjallisuutta suomen sivuaineopiskelijoille, on tutkinut Suomen ja Unkarin kulttuurisia suhteita. Nuoresta sukupolvesta voimme mainita Johanna Domokosin, joka opiskeli suomen lisäksi saamen kieltäkin ja on kääntänyt saamelasta kirjallisuutta.

Vuodesta 1990 positiivisten poliittisten ja yliopistollisten muutoksien jälkeen unkarin laitos ehdotti, että suomen kieli saisi sivuaineaseman. Vuonna 1992 suomen kielestä tulikin sivuaine. Ensimmäinen vuosi-

▷

kurssi valmistui vuonna 1996, jolloin myös silloinen Suomen suurlähettiläs kävi Kolozsvárisissa tapahtuman kunniaksi. Lukuvuoteen 2000–2001 asti joka toinen vuosi pidettiin pääsykoe niille, jotka halusivat lukea suomea sivuaineena, nykyään joka vuosi. Lukuvuonna 2002–2003 suomen kieltä opettaa viisi opettajaa: suomalainen lehtori Outi Kultalahti, lehtori Enikő Molnár Bodrogi, assistentti Yvette Jankó Szép, assistentti Ede Tóth Santner ja tuntiopettaja Ildikó P. Varga. Me kaikki paikalliset opettajat käymme Suomessa opintomatkoilla ja opettamisen ohella teemme tutkimustyötäkin yhteistyössä suomalaisten kollegojen kanssa.

Yleensä on aika vaikea puhua nykyajan tai lähipolitiikan tapahtumista objektiivisesti, koska ei ole vielä olemassa historiallista perspektiiviä, joka antaisi objektiivisen näkökulman. Mutta meidän täytyy korostaa, että kymmenen viime vuotta ovat merkinneet paljon eivät ainoastaan opiskelijoillemme ja laitoksillemme vaan myös tiedekunnallemme ja yliopistollemme. Vuoden 1990 jälkeen yliopiston politiikassa on ollut hyvin tärkeää monikulttuurisuuden idean edistäminen: ovet auki Eurooppaan ja maailmaan. Tästä suuntautumista johtuu myös uusien oppiaineiden aloittaminen yliopistossa.

Vaikka suomea opiskelevat ryhmät ovat pieniä (7–15 henkilöä), saavutukset ovat olleet merkittäviä. Suomenopiskelijat ovat osallistuneet säännöllisesti tiedekuntamme järjestämiin tieteellisiin seminaareihin ja esittäneet niissä hyviä tutkielmia. CIMO:n järjestämille kesäkursseille on päässyt joka vuosi 3–4 opiskelijaa, joilla on siten ollut mahdollisuus kehittää kielitaitoaan ja tutustua paremmin suomalaiseen kulttuuriin. CIMO:n kautta voi päästä opiskelemaan stipendiaattina suomalaisiin yliopistoihin myös pitemmäksi ajaksi (1–9 kuukautta). Viime vuosina tämä on ollut hyvä mahdol-

lisuus niille, jotka kirjoittavat loppuyönsä suomeksi, koska he voivat kerätä tutkimusmateriaalin Suomessa.

Toinen tärkeä tapahtuma on IFUSCO (nuorten fennougristien konferenssi), joka pidetään joka vuosi eri maassa ja johon meidän opiskelijamme osallistuvat mielellään. Teemme kansainvälistä yhteistyötä muun muassa Oulun yliopiston ja Eura-joen kristillisen kansanopiston kanssa.

Yliopistolta valmistumisen jälkeen monet opiskelijoistamme lähtevät Suomeen jatko-opiskelijoiksi. Muutamat opettavat suomen kieltä yliopistossamme tai kielikouluissa, toiset kääntävät suomalaista ja saamelasta kirjallisuutta. Toivotaan, että Romanian ja Suomen välinen taloudellinen ja kulttuurinen yhteistyö kasvaa tulevaisuudessa, niin että suomen kieli voisi tuoda opiskelijoillemme myös ammatin ja toimeentulon. ■

ENIKŐ MOLNÁR BODROGI

ILDIKÓ P. VARGA

Sähköposti: mheniko@freemail.hu

ildikovus@yahoo.com